

17 ianie 2010

FPC Nr. 194

*Curtea Constituțională
a Republicii Moldova*

SESIZARE
privind controlul constituționalității prevederilor
art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului

Onorată Curte,

Conform art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20.07.95, constituie abatere disciplinară interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației, intenționat sau din neglijență gravă, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii judiciare.

Aparent, sensul normei legale citate nu trezește careva suspiciuni referitor la constituționalitatea sa, or este evident că judecătorii care au pronunțat intenționat decizii judecătorești cu interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii judiciare, urmează a fi trași la răspundere disciplinară, cu condiția, la fel de evidentă, că instanța superioară, și anume instanța judecătorească competentă să formeze practica judiciară, a anulat deciziile judecătorești defectuoase și a constatat expres că la judecarea cauzei, intenționat sau din neglijență gravă, a avut loc interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației și acest lucru nu era justificat de schimbarea practicii judiciare.

Din momentul adoptării și punerii în aplicare a acestei legi nu au fost cazuri ca judecătorii să fi fost sancționați disciplinar sau în alt mod, pentru astfel de abateri, fără ca în prealabil instanțele judecătorești ierarhic superioare să fi stabilit, prin decizii irevocabile, faptul că magistrații, intenționat sau din neglijență gravă,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR.	<u>14a</u>	
<u>17</u>	<u>06</u>	<u>2010</u>

au interpretat sau aplicat neuniform legislația și că acest lucru nu era justificat de schimbarea practicii judiciare.

Totuși, prevederile incerte ale art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului, recent au constituit temei pentru intentarea unui șir de proceduri disciplinare împotriva judecătorilor, inclusiv judecătorilor Curții Supreme de Justiție care au pronunțat decizii irevocabile și neanulate, actele de dispoziție judecătorești având repercusiuni și asupra practicii judiciare.

Atribuția exclusivă de formare a practicii judiciare și de verificare a temeiniciei aplicării legislației de către magistrați a fost acordată Curții Supreme de Justiție prin prevederile exprese ale art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, conform căror, doar Curtea Supremă de Justiție este instanța judecătorească supremă care asigură aplicarea corectă și uniformă a legislației de către toate instanțele judecătorești, și soluționarea litigiilor apărute în cadrul aplicării legilor.

În același timp, situațiile când Curtea Supremă de Justiție este obligată de a-și schimba practica judiciară și face acest lucru deliberat, sunt frecvent întâlnite, nu pot fi excluse, ba din contra, în anumite cazuri, fiind imperativ necesare și derivă inclusiv din jurisprudența CEDO, aceasta de asemenea fiind supusă schimbărilor.

Prin urmare, considerăm că prevederile art. 22 alin. (1) lit.b) din Legea cu privire la statutul judecătorului, permit interpretarea sa abuzivă și neconstituțională de către Consiliul Superior al Magistraturii și, implicit, atragerea la răspundere a judecătorilor pentru schimbarea intenționată a practicii judiciare, mai ales ținând cont de faptul că, în detrimentul art. 1 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, norma indicată lasă neconstituțional la discreția Consiliului Superior al Magistraturii să decidă arbitrar care decizii judecătorești sunt conforme practicii judiciare și care sunt contrare.

O atare stare de lucruri contravine prevederilor art. 6 din Constituție, conform căror, în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Prevederile art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului contravin și art. 114 din Constituție, care statuează că justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești și prevederilor art. 115 alin. (1) din Constituție, conform căror, justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

Potrivit art. 119 din Constituție împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii, iar conform art. 120, este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești

Prevederi cu privire la controlul legalității actelor judecătorești irevocabile conține și art. 19 din Codul de procedură civilă, potrivit cărui, în pricinile civile, justiția se desfășoară potrivit reglementărilor legislației procedurale civile și numai de către instanțele judecătorești și de judecătorii ei, numiți în funcție în modul stabilit de lege, iar hotărârile judecătorești emise în pricini civile pot fi controlate și reexaminare numai de instanța judecătorească competentă, în ordinea stabilită de prezentul cod și de alte legi.

Reglementări cu privire la inadmisibilitatea verificării legalității hotărârilor judecătorești mai conțin reglementările cuprinse în art. 15, 16 și 20 din Codul de procedură civilă, art. 20 din Legea cu privire la organizarea judecătorească, art. 1, 19 din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Concomitent, art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului contravine art. 123 alin. (1) din Constituție, care statuează că, Consiliul Superior al Magistraturii asigură doar numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. Norma constituțională nu acordă, sub nici o formă, Consiliului Superior al Magistraturii competența de a aprecia legalitatea hotărârilor judecătorești și nici de a confirma sau infirma practica judiciară în Republica Moldova.

Interdicția absolută și imperativă impusă oricăror organe extrajudiciare de a da aprecieri și indicații privind aplicarea legislației procesuale sau materiale, la pronunțarea unor hotărâri judecătorești irevocabile și neanulate de instanțele superioare, derivă și din următoarele acte normative internaționale.

Astfel, conform punctului 4 al Principiilor fundamentale asupra independenței sistemului judiciar, adoptate de cel de-al șaptelea Congres al Națiunilor Unite privind Prevenirea infracțiunilor și tratamentul infractorilor susținut la Milano din 26 august până în 6 septembrie 1985 și avizate prin Rezoluțiile 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 decembrie 1985 ale Adunării Generale a ONU, statele membre, urmează să întreprindă măsuri ca „să nu existe interferențe inadecvate sau nedorite în procesul judiciar, și nici să nu fie supuse revizuirii deciziile juridice ale instanțelor. Acest principiu este fără prejudiciu pentru revizuirea judiciară sau reducerea sau comutarea de către autoritățile competente a sentințelor impuse de sistemul judiciar, în conformitate cu legea.”

În temeiul Principiilor fundamentale asupra independenței sistemului judiciar, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei s-a adresat statelor membre cu Recomandarea nr. (94) 12 din 13 octombrie 1994, adoptată la a 518-a reuniune a delegaților miniștrilor, indicând în Principiul 1 punctul 3 lit. d) al recomandării că în procesul de luare a deciziilor, judecătorii trebuie să fie independenți și să acționeze fără nici o restricție și fără a face obiectul vreunor influențe, sugestii, presiuni, amenințări sau imixțiuni, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv. Legea trebuie să prevadă sancțiuni contra persoanelor care încearcă să influențeze judecătorii sub orice formă. Judecătorii trebuie să fie

absolut liberi să hotărască în mod imparțial asupra cauzelor cu care sînt sesizați, în baza convingerii lor intime, a propriei interpretări a faptelor și în conformitate cu normele de drept în vigoare. Judecătorii nu trebuie să fie obligați să dea socoteală vreunei persoane străine de puterea judiciară asupra rezolvării date cauzelor lor.

Subsidiar actelor internaționale menționate, o deosebită relevanță le au și Avizele Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE).

Astfel, în Avizul nr. 1 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) despre standardele privind independența judiciară și inamovibilitatea judecătorilor, s-a statuat că procedurile civile, penale și disciplinare privind judecătorii trebuie să fie însoțite de astfel de garanții care protejează cu desăvârșire independența judecătorească, și anume, să elimine orice control administrativ al deciziilor judiciare.

La fel este relevant și Avizul nr. 3 (2001) al CCJE privind principiile și regulile care guvernează conduita profesională a judecătorilor, în special etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea, în care Consiliu Consultativ a decis:

- „Ca un principiu general, judecătorii personal ar trebui să fie complet absolviți de răspundere în ceea ce privește reclamațiile făcute direct împotriva lor, în legătură cu exercitarea cu bună credință a funcțiilor lor. Erorile judiciare, fie de judecată sau că vizează procedura, în stabilirea sau aplicarea legii sau evaluarea probelor ar trebui să facă obiectul unei căi de atac; alte greșeli judiciare care nu pot fi îndreptate pe această cale (incluzând, de exemplu durata excesivă) ar trebui cel mult să conducă la o cerere a părții nemulțumite împotriva statului”.

Considerăm importantă și practica altor state membre ale Consiliului Europei în chestiunile ce țin de tragerea la răspundere disciplinară a judecătorilor pentru presupusele abateri disciplinare săvârșite în cadrul pronunțării unor decizii judecătorești rămase în vigoare. Astfel, Curtea Constituțională a Rusiei, în hotărârea sa din 28.02.2008 (*Постановление Конституционного Суда РФ от 28 февраля 2008 г. N 3-П, "По делу о проверке конституционности ряда положений статей 6.1. и 12.1. Закона Российской Федерации "О статусе судей в Российской Федерации" и статей 21, 22 и 26 Федерального закона "Об органах судейского сообщества в Российской Федерации" в связи с жалобами граждан Г.Н. Белюсовой, Г.И. Зиминой, Х.Б. Саркитова, С.В. Семак и А.А. Филатовой"*), **a reținut că atragerea judecătorilor la răspunderea disciplinară pentru încălcarea cerințelor legale, inclusiv procesuale, admise la examinarea dosarelor, în timp ce hotărârile judecătorești nu au fost supuse controlului de instanțele ierarhic superioare, este inadmisibilă.** Verificarea legalității și temeiniciei actelor judecătorești poate fi efectuată doar prin procedurile expres stabilite de legea procesuală, adică prin examinarea dosarelor în instanțele de apel și recurs. O altă procedură de revizuire a actelor judecătorești este principal inadmisibilă, deoarece în așa fel ar fi periclitat

principiul verificării actelor judecătorești doar de instanțele ierarhic superioare, consfințit în Principiile fundamentale asupra independenței sistemului judiciar.

Pornirea procedurilor disciplinare și tragerea abuzivă la răspundere disciplinară a magistraților, inclusiv a judecătorilor Curții Supreme de Justiție, fără ca deciziile lor să fie casate, va determina corpul de magistrați să-și schimbe practica judiciară pe anumite categorii de pricini și să exercite actul de justiție nu în baza Constituției și legilor, dar pe cu totul alte criterii. Acest lucru este inadmisibil, deoarece, în spațiul european, este unanim recunoscut că atribuțiile privind formarea practicii judiciare aparțin în exclusivitate instanțelor judecătorești și în special Curților Supreme de Justiție.

Din motivele menționate, subsemnații deputați în Parlamentul Republicii Moldova, în temeiul art. 135 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 24 alin. (1), art. 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit. a), art. 16 alin. (1), art. 38 alin. (1) lit. g), art. 61 și art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

SOLICITĂM:

Exercitarea controlului constituționalității prevederilor art. 22 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Cu respect,

Deputații în Parlament:

[Handwritten signatures and names of the deputies:]
M. Postolcol /
I. Vîșniuc / B. Blahun / G. Vîșniuc /
D. Radu /
Balmez / Balmez /
Podnarencu S. /
A. Ilie / A. Ilie /
V. I. I. / V. I. I. /

Articolul 22. Abaterile disciplinare

(1) Constituie abatere disciplinară:

- a) încălcarea obligației de imparțialitate;
- b) interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației, intenționat sau din neglijență gravă, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii judiciare;
- c) imixtiunea în activitatea altui judecător sau intervențiile de orice natură pe lângă autorități, instituții sau funcționari pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei altfel decât în limitele prevederilor legale în vigoare;
- d) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter;
- e) activitățile publice cu caracter politic;
- f) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a dosarelor;
- f¹) încălcarea, din motive imputabile, a termenelor de examinare a cauzelor aflate în procedură;
- g) încălcarea prevederilor legale referitoare la obligativitatea depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate;
- h) refuzul nejustificat de a îndeplini o atribuție de serviciu;
- h¹) încălcarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești și de transmitere a copiilor de pe acestea participanților la proces;
- i) absențele nemotivate de la serviciu, întârzierea ori plecarea de la program;
- j) atitudinea nedemnă, în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, față de colegi, avocați, experți, martori sau alți participanți la proces;
- k) încălcarea sistematică sau încălcarea gravă a eticii judiciare;
- l) nerespectarea de către președintele instanței a obligației de a raporta Consiliului Superior al Magistraturii abaterile disciplinare ale judecătorilor;
- m) exploatarea poziției de judecător în scopul obținerii de foloase necuvenite;
- n) implicarea în activități extrajudiciare fără autorizarea Consiliului Superior al Magistraturii;
- o) expunerea în public a acordului sau a dezacordului cu hotărârea colegilor în scopul imixtiunii în activitatea acestora;
- p) încălcarea altor prevederi referitoare la incompatibilitățile și interdicțiile care îi privesc pe judecători.

(2) Anularea sau modificarea hotărârii judiciare nu atrage răspundere, dacă judecătorul care a pronunțat-o nu a încălcat intenționat legea. Excepție fac cazurile în care legea a fost încălcată cu neglijență, cauzând persoanelor prejudicii materiale sau morale esențiale.

[Art.22 modificat prin Legea nr.257-XVI din 29.11.2007, în vigoare 01.07.2008]

[Art.22 completat prin Legea nr.44-XVI din 06.03.2008, în vigoare 15.04.2008]

[Art.22 modificat prin Legea nr.247-XVI din 21.07.2006, în vigoare 10.11.2006]

[Art.22 modificat prin Legea nr.191-XV din 08.05.03, în vigoare 31.05.03]

[Art.22 completat prin Legea nr.373-XV din 19.07.2001]

Legile Republicii Moldova

544/20.07.95 Lege cu privire la statutul judecătorului //Monitorul Oficial 59-60/664, 26.10.1995